

پژوهشکده شورای نگهبان

اطهار نظر

مجمع مشورتی حقوقی

در خصوص:

- لایحه الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به کنوانسیون بین‌المللی مقابله با تأمین مالی تروریسم (اعاده شده از شورای نگهبان)
- اصلاح اساسنامه شرکت فناوری‌های پیشرفته ایران
- اساسنامه صندوق حمایت از تحقیقات و توسعه صنایع پیشرفته

کد گزارش: ۹۷۰۹۰۸۰

تاریخ انتشار: ۱۳۹۷/۰۹/۲۰

پژوهشکده شورای نگهبان

شناسنامه گزارش

موضوع: اظهارنظر مجمع مشورتی حقوقی در خصوص

- ۲ - لایحه الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به کنوانسیون بین‌المللی مقابله با تأمین مالی تروریسم.....
- ۸ - اصلاح اساسنامه شرکت فناوری‌های پیشرفته ایران.....
- ۱۳ - اساسنامه صندوق حمایت از تحقیقات و توسعه صنایع پیشرفته.....

تهیه کننده: پژوهشکده شورای نگهبان

شماره گزارش: ۹۷۰۹۰۸۰

تاریخ تنظیم: ۱۳۹۷/۰۹/۲۰

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

لایحه الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به کنوانسیون بین‌المللی مقابله با تأمین مالی تروریسم (اعاده‌شده از شورای نگهبان)

مقدمه

مصوبه مربوط به «لایحه الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به کنوانسیون بین‌المللی مقابله با تأمین مالی تروریسم» که در تاریخ ۱۳۹۷/۷/۱۵ به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده بود، با ایرادات متعددی از سوی شورای نگهبان روبه‌رو شد. همچنین هیأت عالی نظارت بر حسن اجرای سیاست‌های کلی نظام نظرات و ایرادات خود را مستقلاً نزد شورای نگهبان ارسال نمود که در دو مرحله ایرادات مزبور به مجلس شورای اسلامی اعلام گردید. حال مجلس صرفاً در مقام رفع برخی ایرادات شورای نگهبان، ماده واحده و بندهای ذیل آن را اصلاح نموده است که در این گزارش به بررسی این اصلاحات خواهیم پرداخت.

شرح و بررسی

ابتدا لازم به ذکر است همان‌گونه که در مقدمه بیان گردید، بررسی مصوبه اصلاحی مجلس گویای این است که علی‌رغم ارسال نامه از سوی شورای نگهبان خطاب به رئیس مجلس در خصوص لازم‌الرعايه بودن نظرات هیأت عالی نظارت و عدم تقید ارسال نظرات این هیأت به مواعد موجود در قانون اساسی، مجلس شورای اسلامی توجهی به مفاد نظر هیأت عالی نظارت نداشته و ایرادات این هیأت کماکان باقی است و در نتیجه مصوبه اصلاحی از این حیث مغایر با بند «۲» اصل ۱۱۰ قانون اساسی است.

ذیل ماده واحده (تبصره مصوبه سابق) - بند ۳ نظر شورا

برای رفع ابهام موردنظر در بند «۳» نظر شورای نگهبان درخصوص تبصره ماده واحده سابق درباره واژه «لیست سیاه گروه ویژه اقدام مالی»، مجلس شورای اسلامی موضوع موردنظر در تبصره را کلاً تغییر داده و با حذف تبصره، در ذیل خود ماده واحده، شیوه دیگری را در این خصوص پیش گرفته است که به موجب آن «دولت موظف است شش ماه پس از تودیع سند الحاق این کنوانسیون نزد امین اسناد، وضعیت تعامل با گروه ویژه اقدام مالی به ویژه مسئله خارج شدن قطعی جمهوری اسلامی ایران از لیست دول غیرهمکار را ارزیابی کرده و در صورت تعلل و عدم اقدام اعضای این گروه عضویت در کنوانسیون را مورد تجدیدنظر قرار دهد.»

در این رابطه باید گفت اگرچه ابهام شورای نگهبان در خصوص عبارت «لیست سیاه» برطرف گردیده است اما تکلیف دولت به تجدیدنظر از جهت اینکه مشخص نیست دقیقاً دولت مکلف به چه امری است و مجلس دولت را به خروج از معاهده یا بقای آن تکلیف کرده است؟ واجد ابهام می باشد.

بند «۱» ماده واحده (بند «۵» ماده واحده سابق) -

این بند که پیشتر در قالب بند «۵» ماده واحده ذکر شده بود صرفاً مبنی بر ایراد وارده به بند «۲» ماده واحده واجد ایراد شناخته شده بود و تغییری نداشته است.

بند «۲» ماده واحده - بند ۱ نظر شورا

در راستای رفع ایراد بند «۱» شورای نگهبان، مجلس بند «۲» ماده واحده را کاملاً تغییر داده است و با تأکید بر این که حق تعیین سرنوشت در مقدمه این کنوانسیون نیز ذکر شده است، تعیین مصادیق افراد، گروه‌ها و سازمان‌های تروریستی موضوع این معاهده را به شورای عالی امنیت ملی جمهوری اسلامی

ایران ارجاع داده و تأکید کرده است که مفاد ماده (۶) کنوانسیون نمی‌تواند این حق مصرح در مقدمه کنوانسیون را محدود کند.

در این رابطه باید گفت این اصلاح نمی‌تواند رافع ایراد شورای نگهبان باشد. با این توضیح که بر اساس نظر شورا، شرط جمهوری اسلامی ایران در این بند، با توجه به اعتراض طرف‌های مقابل و همچنین مخالفت با موضوع و هدف معاهده - که در نتیجه از نظر حقوق بین‌الملل منجر به بطلان شرط خواهد شد - رافع ایراد و مشکلات موجود در معاهده نخواهد بود. بر این اساس اصلاح انجام‌شده نیز تغییری در ماهیت موضوع ایجاد نکرده است. چراکه اولاً در این معاهده عمل تروریستی به «رفتار» تعریف شده و انواعی از رفتارها تروریستی خوانده شده است که تأمین مالی آن‌ها مجرمانه قلمداد شده است؛ بدیهی است که واگذاری تعیین مصادیق افراد، گروه‌ها و سازمان‌های تروریستی ارتباطی به موضوع نخواهد داشت؛ چراکه یک عمل تروریستی می‌تواند از ناحیه یک فرد، گروه یا سازمان غیرتروریستی هم رخ دهد. با این فرض حتی اگر شورای عالی امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران هم یک فرد، گروه یا سازمان را تروریستی نداند، اما آن گروه عملی را که مطابق با تعریف مندرج در این کنوانسیون، تروریستی است انجام دهد، عمل مجرمانه انجام داده است و تأمین مالی آن و تشویق و ترغیب آن به‌موجب این معاهده مجرمانه خواهد بود.

ثانیاً حق تعیین سرنوشت نیز ارتباطی به موضوع این معاهده ندارد. این موضوع امر پذیرفته‌شده‌ای است که این معاهده هم در مقابل آن قرار ندارد؛ بلکه از نگاه این معاهده، ضمن پذیرش حق تعیین سرنوشت، هیچ فرد یا گروهی حق انجام رفتارهایی که در این متن، تروریستی خوانده شده است را با هیچ هدف و انگیزه‌ای ندارند. ممنوعیت این رفتارها، همان‌گونه که در ماده (۶) معاهده ذکر

شده است، با هیچ ملاحظه‌ای قابل توجیه نیست و این موضوع در مقدمه معاهده نیز ذکر گردیده است. فلذا چنانچه این شرط در پی آن است که بعضی رفتارهای مشروع نظیر اعمال دفاعی یا رفتارهای گروه‌های مقاومت در قالب مبارزه با اشغالگری و ... را با واگذاری موضوع به شورای عالی امنیت ملی و تأکید بر حق تعیین سرنوشت، استثنا سازد، همچون متن مصوبه اولیه غیرمؤثر بوده و تحفظ پیش‌بینی شده خلاف موضوع و هدف اصلی این معاهده است و ایراد سابق شورا در این خصوص کماکان باقی است.

با توجه به باقی ماندن ایراد این بند، ایراد وارده به بندهای «۳»، «۴» و «۵» مصوبه سابق که در مصوبه اصلاحی به ترتیب در قالب بندهای «۴»، «۶» و «۱» قرار گرفته‌اند و مبنی بر این ایراد، واجد اشکال دانسته شده بودند، نیز کماکان دارای ایراد خواهند بود.

بند ۳ ماده واحده (بند «۱» ماده واحده سابق)

این بند که در واقع همان بند «۱» مصوبه سابق می‌باشد فاقد ایراد بوده و تغییری نسبت به مصوبه سابق نداشته است.

بند «۴» ماده واحده (بند «۳» ماده واحده سابق) - بند ۲ نظر شورا

ابهام مذکور در بند «۲» ایراد شورا با تصریح مصوبه مجلس در خصوص لازم‌الرعايه نبودن شیوه‌های حل اختلاف مذکور در بند «۱» ماده (۲۴) در خصوص ارجاع به داوری و یا دیوان بین‌المللی دادگستری برطرف شده است و شمول تحفظ در خصوص دیوان بین‌المللی دادگستری مشخص شده است.

ذکر این نکته لازم است که در جریان اصلاح بند «۳» ماده واحده - که در مصوبه جدید به بند «۴» تغییر پیدا کرده است - ذیل مصوبه سابق نیز حذف گردیده است. در ذیل بند «۳» مصوبه سابق درج شده بود که «بند «۲» ماده (۷)

کنوناسیون و موضوع ماده (۱۷) کنوانسیون در چهارچوب قوانین داخلی اعمال خواهد شد.» با این توضیح که احکام مزبور ناظر به احراز صلاحیت توسط کشورها درخصوص برخی جرایم (بند «۲» ماده ۱۷) و تضمین رفتار عادلانه با هرفردی است که به موجب کنوانسیون توقیف یا علیه وی اقدامات دیگری صورت گرفته است می‌باشد. بدیهی است که این حذف در راستای رفع ابهام شورا صورت نگرفته است و ارتباطی میان این دو بخش وجود نداشته است.

همچنین این بند براساس ذیل بند «۱» اظهارنظر شورا، مبنی بر ایراد وارده به بند «۲» ماده واحده نیز واجد ایراد شناخته شده است.

بند «۵» ماده واحده (بند «۶» ماده واحده سابق) -

این بند که عیناً همان بند «۶» مصوبه سابق می‌باشد از نظر شورا فاقد ایراد بوده است.

بند «۶» ماده واحده (بند «۴» ماده واحده سابق) -

این بند که در مصوبه سابق در قالب بند «۴» ذکر شده بود، دچار اصلاحاتی شده است. با این توضیح که در مصوبه اصلاحی صرفاً آن دسته از اسناد حقوق بشردوستانه‌ای که جمهوری اسلامی ایران به آن‌ها ملحق شده است، مورد پذیرش جمهوری اسلامی ایران قرار گرفته است. درحالی که در مصوبه سابق اسناد حقوق بشردوستانه لازم‌الاجرا برای جمهوری اسلامی ایران مورد پذیرش قرار گرفته بود.

همچنین لازم به ذکر است که این بند نیز براساس ذیل بند «۱» اظهارنظر شورا، مبنی بر ایراد وارده به بند «۲» ماده واحده واجد ایراد شناخته شده است.

بند «۷» ماده واحده -

این بند نیز در مصوبه اصلاحی، تغییراتی یافته است. بدین صورت که در مصوبه

سابق، جمهوری اسلامی ایران در راستای بند «۴» ماده (۱۱) کنوانسیون، صرفاً صلاحیت کشور محل وقوع جرم را به منظور استرداد مجرمین محرز تلقی کرده بود، اما در مصوبه اصلاحی، در راستای بند «۴» ماده (۱۱) کنوانسیون، موضوع استرداد مجرمین مطابق قانون اساسی و قوانین مصوب جمهوری اسلامی ایران قابل اعمال شناخته شده است.

مواد کنوانسیون

مجلس در صدر مصوبه اصلاحی خود، اصلاحات انجام شده را علاوه بر اینکه در راستای رفع ایرادات شورا به بندهای ماده واحده دانسته، این موارد را در راستای رفع ایرادات شورا به مواد (۴)، (۵)، (۶)، (۸)، (۹)، (۱۰)، (۱۱)، (۱۲)، (۱۳)، (۱۴)، (۱۵)، (۱۶)، (۱۸) و (۱۹) نیز دانسته است. در این رابطه باید گفت ایرادات شورا به بخشی از این مواد مبنی بر ایراد وارده به بند «۲» ماده واحده بوده است و لذا در صورت رفع این ایراد، ایرادات مزبور نیز منتفی است. اما به نظر می‌رسد علی‌رغم زعم مجلس مبنی بر اینکه اصلاحات صورت گرفته در سایر بندهای ماده واحده رافع ایرادات دیگر شورا به مواد فوق‌الذکر نیز می‌باشد، اصلاحات انجام شده نمی‌تواند رافع این ایرادات قلمداد گردد و لذا ایرادات شورا به این مواد کماکان باقی است.

تذکر:

۱. تذکرات شورای نگهبان در خصوص اصلاح بعضی از واژگان مورد توجه قرار نگرفته و همچنان ایرادات نگارشی مذکور باقی است.

مطابق صدر مصوبه اصلاحی، اصلاحات صورت گرفته به نوعی در راستای رفع ایراد ردیف «۱۷» اظهار نظر شورا که ناظر به ماده (۱۵) کنوانسیون می‌باشد نیز هست و لکن در ذیل مصوبه ماده (۱۵) از جمله موادی است که مورد اصرار قرار گرفته است.

اصلاح اساسنامه شرکت فناوری‌های پیشرفته ایران

هیأت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۹۷/۸/۲۰ و با استناد به «ماده واحده قانون استفساریه در خصوص اختیار اصلاح اساسنامه سازمان‌ها، شرکت‌ها و موسسات دولتی و وابسته به دولت» (مصوب ۱۳۷۷)^۱، «اصلاح اساسنامه شرکت فناوری‌های پیشرفته ایران» را تصویب و در راستای اجرای اصل ۸۵ قانون اساسی جهت انطباق با شرع و قانون اساسی به شورای نگهبان ارسال کرده است.

شرح و بررسی

الف) سابقه تصویب اساسنامه و اصلاحیه‌های آن

هیأت وزیران نخستین‌بار با استناد به بند «ی» تبصره (۱۱) قانون بودجه‌ی سال ۱۳۸۵^۲ اقدام به تصویب «اساسنامه شرکت غنی‌سازی اورانیوم ایران» نمود که بعداً به‌عنوان «شرکت فناوری‌های پیشرفته ایران» تغییر نام یافت.^۳ اساسنامه‌ی این شرکت که در تاریخ ۱۳۸۵/۱۰/۷ به تصویب هیأت وزیران رسیده بود، به موجب نامه‌ی شماره ۸۵/۳۰/۲۰۸۵۳ مورخ ۱۳۸۵/۱۲/۲۸

---

۱. قانون استفساریه در خصوص اختیار اصلاح اساسنامه سازمان‌ها، شرکت‌ها و موسسات دولتی و وابسته به دولت: موضوع استفساریه: آیا در مواردی که مجلس شورای اسلامی اجازه تصویب اساسنامه سازمان‌ها، شرکت‌ها و مؤسسات دولتی و وابسته به دولت از جمله موسساتی را که شمول قانون بر آنها مستلزم ذکر نام است به دولت داده است، اصلاح اساسنامه در هر مورد نیازمند کسب مجوز مجدد از مجلس شورای اسلامی است، یا اصلاح اساسنامه، که در واقع اصلاح تصمیم دولت است، برعهده هیأت وزیران می‌باشد؟

«نظر مجلس: ماده واحده - هرگونه تغییر یا اصلاح اساسنامه‌هایی که به موجب تصویب مجلس شورای اسلامی به هیأت دولت واگذار شده است، چون تغییر نظر دولت محسوب می‌شود با هیأت وزیران است.»

۲. بند «ی» تبصره (۱۱) قانون بودجه‌ی سال ۱۳۸۵: «ی - به شرکت‌های مادر تخصصی تولید انرژی اتمی و تولید سوخت هسته‌ای اجازه داده می‌شود به منظور انجام وظایف مندرج در اساسنامه خود شرکت‌های فرعی تشکیل دهند. اساسنامه شرکت‌های یاد شده مشترکاً توسط سازمان انرژی اتمی، سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور و وزارت امور اقتصادی و دارایی تهیه و به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.»

۳. به‌موجب ماده (۱) اساسنامه اصلاحی ۱۳۹۰/۵/۲۳ نام «شرکت غنی‌سازی اورانیوم ایران» به «شرکت فناوری‌های پیشرفته ایران» تغییر یافت.

شورای نگهبان، مغایر با موازین شرع و قانون اساسی شناخته نشد. پس از آن این اساسنامه در سال‌های ۱۳۹۰ و ۱۳۹۲ اصلاح و مفاد اصلاحی آن نیز به تایید شورای نگهبان رسید.^۱

ب) بررسی مصوبه هیأت وزیران

مصوبه‌ی اصلاحی حاضر، به‌طور کلی مشتمل بر سه محور می‌باشد:

۱- تغییر مالکیت سهام از «شرکت مادر تخصصی تولید مواد اولیه و سوخت هسته‌ای ایران» به «دولت جمهوری اسلامی ایران با نمایندگی سازمان انرژی اتمی ایران»؛ با این توضیح که بر اساس ماده (۶) اساسنامه فعلی^۲، سهام «شرکت فناوری‌های پیشرفته ایران» متعلق به «شرکت مادر تخصصی تولید مواد اولیه و سوخت هسته‌ای ایران» بود. لکن براساس اصلاحات حاضر، عبارت «دولت جمهوری اسلامی ایران با نمایندگی سازمان انرژی اتمی ایران» جایگزین «شرکت مادر تخصصی تولید مواد اولیه و سوخت هسته‌ای ایران» شده و لذا تغییر مالکیت سهام شرکت به «دولت جمهوری اسلامی ایران» تغییر یافته است.

مستند به همین تغییر در اصلاحیه‌ی ماده (۲۹) اساسنامه^۳ نیز، شرکت از نظر سیاست‌ها، برنامه‌ها و فعالیت‌ها، به جای شرکت مادر تخصصی تولید

---

۱. اصلاح اساسنامه شرکت فناوری‌های پیشرفته ایران مورخ ۱۳۹۰/۰۵/۲۳ به موجب نامه‌ی شماره ۹۰/۳۰/۴۳۹۵۹ مورخ ۱۳۹۰/۷/۶ شورای نگهبان و اصلاحیه‌ی مورخ ۱۳۹۲/۰۴/۰۹ به موجب نامه‌ی شماره ۹۲/۳۰/۵۱۵۱۲ مورخ ۱۳۹۲/۵/۲۳ مغایر با موازین اسلامی و قانون اساسی شناخته نشد.

۲. ماده (۶) اساسنامه شرکت فناوری‌های پیشرفته ایران مصوب ۱۳۸۵ و اصلاحات بعدی آن: « سرمایه شرکت مبلغ یک میلیارد (۱/۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰) ریال است که به یکصد هزار سهم ده هزار ریالی با نام تقسیم شده و صد درصد (۱۰۰٪) سهام متعلق به شرکت مادر تخصصی تولید مواد اولیه و سوخت هسته‌ای ایران است. »

۳. ماده (۶) اساسنامه شرکت فناوری‌های پیشرفته ایران مصوب ۱۳۸۵ و اصلاحات بعدی آن: « ماده ۲۹ - شرکت از نظر سیاست‌ها، برنامه‌ها و فعالیت‌ها تابع ضوابط و مقررات شرکت مادر تخصصی تولید مواد اولیه و سوخت هسته‌ای ایران می‌باشد. »

مواد اولیه و سوخت هسته‌ای ایران تابع ضوابط سازمان انرژی اتمی ایران شده است.

۲- **تغییر اعضای مجمع عمومی شرکت؛** بر اساس ماده (۹) اساسنامه فعلی، نمایندگی سهام در مجامع عمومی شرکت با اعضاء هیأت مدیره «شرکت مادر تخصصی تولید مواد اولیه و سوخت هسته‌ای ایران» بوده و ریاست آن نیز به عهده رئیس هیأت مدیره شرکت مادر تخصصی مزبور می‌باشد. در حالی که با اصلاحات انجام شده در مالکیت شرکت و واگذاری آن به سازمان انرژی اتمی، بر اساس بند (۳) مصوبه‌ی اصلاحی، «مجمع عمومی شرکت» (متشکل از رئیس سازمان انرژی اتمی (به‌عنوان رئیس مجمع)، رئیس سازمان برنامه و بودجه، وزیر اقتصاد و دارایی، وزیر صنعت، معدن و تجارت و وزیر نیرو) به‌عنوان نماینده سهام، جایگزین اعضاء هیأت مدیره «شرکت مادر تخصصی تولید مواد اولیه و سوخت هسته‌ای ایران» شده‌اند.

۳- **افزودن موضوع «فناوری گداخت هسته‌ای (هم‌جوشی هسته‌ای)» به‌عنوان یکی از وظایف شرکت؛** که در بند «۲» مصوبه اصلاحی پیش‌بینی شده است.

اما درخصوص اصلاحات صورت‌گرفته باید گفت بر اساس مطالب پیش‌گفته، مبنای اجازه‌ی تصویب «اساسنامه‌ی شرکت غنی سازی اورانیوم ایران» که در اصلاحیه‌های بعدی به «شرکت فناوری‌های پیشرفته ایران» تغییر نام یافت، بند «ی» تبصره (۱۱) قانون بودجه ۱۳۸۵ بود. این تبصره به «شرکت مادر تخصصی تولید انرژی اتمی و تولید سوخت هسته‌ای» اجازه داده بود که به منظور انجام وظایف مندرج در اساسنامه خود، شرکت‌های فرعی تشکیل دهد. بنابراین اجازه و اذن قانون‌گذار برای تشکیل شرکت‌ها و تصویب

اساسنامه‌ی آن‌ها به وسیله‌ی هیئت وزیران، اولاً محدود به تأسیس شرکت‌هایی ذیل «شرکت مادر تخصصی تولید انرژی اتمی و تولید سوخت هسته‌ای» بود. ثانیاً، این شرکت‌ها باید در چارچوب وظایف و اختیارات شرکت مادر تخصصی تأسیس و اساسنامه‌ی آن‌ها به تصویب می‌رسید. این در حالی است که با توجه اصلاحات انجام شده در مصوبه اصلاحی حاضر، مالکیت سهام «شرکت فناوری‌های پیشرفته ایران» از «شرکت مادر تخصصی تولید مواد اولیه و سوخت هسته‌ای ایران» خارج و به دولت جمهوری اسلامی ایران با نمایندگی «سازمان انرژی اتمی» ایران واگذار شده است. این واگذاری مغایر با اذن اولیه مجلس شورای اسلامی در تشکیل شرکت مذکور و خروج از دایره‌ی اراده‌ی قانون‌گذار می‌باشد و در نتیجه مغایر اصل ۸۵ قانون اساسی محسوب می‌شود. بر این اساس مفاد بندهای (۱)، (۳)، (۴) و (۵) اصلاح اساسنامه شرکت فناوری‌های پیشرفته ایران نیز که مبتنی بر همین تغییر می‌باشند نیز واجد ایراد است.

لازم به ذکر است شورای نگهبان پیش‌تر درخصوص «اساسنامه شرکت‌های غله و خدمات بازرگانی مناطق ۱ الی ۱۴» (مصوب ۱۳۸۳ هیئت وزیران)، اساسنامه‌ی مذکور را به همین علت خارج از دایره‌ی اذن قانون‌گذار دانسته و مغایر با اصل ۸۵ قانون اساسی اعلام نموده است. با این توضیح که براساس ماده (۴) قانون برنامه سوم^۱ به دولت اجازه داده شده بود

---

۱. ماده ۴ قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران: «به منظور ساماندهی و استفاده مطلوب از امکانات شرکت‌های دولتی و افزایش بازدهی و بهره‌وری و اداره مطلوب شرکت‌هایی که ضروری است در بخش دولتی باقی بمانند و نیز فراهم کردن زمینه واگذاری شرکت‌هایی که ادامه فعالیت آنها در بخش دولتی غیرضروری است به بخش غیردولتی، به دولت اجازه داده می‌شود نسبت به واگذاری، انحلال، ادغام و تجدید سازمان شرکت‌های دولتی، اصلاح و تصویب اساسنامه شرکت‌ها، تصویب آیین‌نامه‌های مالی و معاملاتی، تصویب آیین‌نامه‌های استخدامی و بیمه، با رعایت مقررات و قوانین مربوط و جابجائی و انتقال وظایف، نیروی انسانی، سهام و دارائی‌های شرکت‌های دولتی و شرکت‌های وابسته به آنها با رعایت موارد ذیل اقدام کند.

نسبت به واگذاری، انحلال، ادغام و تجدید سازمان شرکت‌های دولتی و اصلاح و تصویب اساسنامه شرکت‌ها اقدام کند و شرکت‌های دولتی را در قالب شرکت‌های مادر تخصصی سازماندهی نماید. لکن هیئت وزیران اساسنامه مذکور را که مستند به ماده (۴) قانون برنامه سوم مصوب کرده بود، در قالب شرکت مادر تخصصی تدوین ننموده بود و از این جهت شورای نگهبان تصویب آن به وسیله هیئت وزیران را مغایر اصل ۸۵ قانون اساسی شناخت.^۱

→

الف-...

ب - شرکت‌های دولتی حداکثر تا پایان سال چهارم برنامه در قالب شرکت‌های مادر تخصصی سازماندهی شده و زیر نظر مجمع عمومی در چارچوب اساسنامه شرکت اداره خواهند شد. این گونه شرکت‌ها از نظر سیاست‌ها و برنامه‌های بخشی تابع ضوابط و مقررات وزارتخانه‌های تخصصی مربوطه خواهند بود. «

۱. نظر شماره ۸۴/۳۰/۸۷۸۷ مورخ ۱۳۸۳/۸/۷:

«نظر به اینکه اساسنامه مزبور در قالب شرکت مادر تخصصی تدوین نشده است، خارج از حدود اذن مستفاد از ماده (۴) قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۷۹ می باشد، از این جهت تصویب آن به وسیله هیئت وزیران مغایر اصل ۸۵ قانون اساسی شناخته شد.»

اساسنامه صندوق حمایت از تحقیقات و توسعه صنایع پیشرفته

مقدمه:

اساسنامه «صندوق حمایت از تحقیقات و توسعه صنایع پیشرفته» اگرچه به استناد بند (۲) ماده (۶۹) «قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور» - مصوب ۱۳۹۵- به‌عنوان اساسنامه جدید به‌تصویب هیئت وزیران رسیده است، لکن واجد پیشینه‌ای است که در این گزارش ضمن اشاره به این امر به بررسی مفاد آن خواهیم پرداخت.

شرح و بررسی

الف) سابقه تصویب اساسنامه و اصلاحیه‌های آن

بر اساس ماده واحده «قانون تأسیس صندوق حمایت از تحقیقات و توسعه صنایع الکترونیک» - مصوب ۱۳۷۵- «به دولت اجازه داده می‌شود به منظور حمایت از تحقیقات و توسعه صنایع الکترونیک، «صندوق حمایت از تحقیقات و توسعه صنایع الکترونیک» را به صورت شرکت دولتی و زیر نظر وزارت صنایع تأسیس نماید.» در تبصره این ماده نیز تصویب اساسنامه صندوق مذکور به دولت تفویض شده بود. این اساسنامه در سال ۱۳۷۶ تصویب و چند بار نیز اصلاح شد.

اساسنامه مذکور تا سال ۱۳۸۲ پابرجا بود تا اینکه دولت به استناد ماده (۴) قانون برنامه سوم توسعه - مصوب ۱۳۷۹- مبنی بر لزوم سازماندهی شرکت‌های دولتی در قالب شرکت‌های مادر تخصصی، «اساسنامه صندوق حمایت از تحقیقات و توسعه صنایع الکترونیک (شرکت مادر تخصصی)» را در سال ۱۳۸۲ به تصویب رساند که این اساسنامه نیز چندین نوبت اصلاح

شد.

متعاقب تصویب و اصلاح این اساسنامه‌ها، مطابق بند «۲» ماده (۶۹) «قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور» (مصوب ۱۳۹۵) «صندوق حمایت از تحقیقات و توسعه صنایع الکترونیک» به «صندوق حمایت از تحقیقات و توسعه صنایع پیشرفته» تغییر نام و مقرر گردید اساسنامه صندوق متناسب با مأموریت جدید ظرف مدت شش ماه به پیشنهاد مشترک سازمان‌های برنامه و بودجه کشور و اداری و استخدامی کشور و وزارت صنعت، معدن و تجارت به تصویب هیأت وزیران برسد. حال دولت به همین استناد، اساسنامه موردنظر را تصویب و جهت بررسی به شورای نگهبان ارسال کرده است.

ب) بررسی مصوبه هیأت وزیران

ماده ۴-

برخی واژه‌های بکار رفته در این ماده از جمله واژه «کیت» در بند «الف» تبصره «۱» و واژه «فونتیک» در بند «پ» تبصره «۱» به جهت غیرفارسی بودن مغایر اصل ۱۵ قانون اساسی به نظر می‌رسد.

ماده ۱۱ و ۱۴- نکته

در برخی از اساسنامه‌های مصوب دولت، فقهای معزز شورا، درج شرط وثاقت و تعهد و امانت را برای اعضای هیئت مدیره، مدیرعامل و بازررس قانونی شرکت ضروری دانسته‌اند، به عنوان مثال در رابطه با اساسنامه شهر فرودگاهی امام خمینی (ره)، مطابق اظهارنظر شورا «باید شرایط تعهد، وثاقت و امانت‌داری برای اعضای هیئت مدیره، مدیرعامل و بازررس ذکر گردد.» در اساسنامه حاضر نیز چنین شرایطی برای اشخاص مذکور در مواد

مربوطه از جمله ماده (۱۱) لحاظ نشده است. البته در بسیاری از موارد نیز چنین ایرادی مطرح نگردیده است.

ماده ۲۰-

در ماده (۲۰) اساسنامه، اجازه افزایش سرمایه به مجمع عمومی صندوق داده شده است. با توجه به اینکه اصل سرمایه در ماده (۵) اساسنامه تعیین شده و افزایش آن به نحوی اصلاح اساسنامه تلقی خواهد شد، افزایش سرمایه هم باید به تصویب هیئت وزیران برسد و لذا حکم ماده (۲۰) مغایر اصل (۸۵) به نظر می‌رسد. ضمناً با توجه به اینکه در میان اعضای مجمع عمومی، عضو غیروزیر هم حضور دارد (طبق ماده ۷ اساسنامه)، مجمع عمومی را نمی‌توان کمیسیون متشکل از چند وزیر تلقی کرد. لازم به ذکر است در صورتی که سود ویژه موضوع این ماده به صورت قطعی به عنوان افزایش سرمایه در نظر گرفته می‌شد، ایراد مزبور منتفی به نظر می‌رسید.

تذکر: در بند «پ» ماده (۱۲) عبارت «نظارت در» بکار رفته که ظاهراً «نظارت بر» صحیح است.

امام خمینی (ره):

و از شورای محترم نگهبان می‌خواهم و توصیه می‌کنم، چه در نسل حاضر و چه در نسل های آینده، که با کمال دقت و قدرت و ظایف اسلامی و ملی خود رایانها و تحت تاثیر هیچ قدرتی واقع نشوند و از قوانین مخالف با شرع مطهر و قانون اساسی بدون هیچ ملاحظه جلوگیری نمایند.

(سخن امام، ج ۲۱، ص ۴۲۲)

پژوهشکده شورای نگهبان

تهران، خیابان شهید سیهید قرنی، کوچه خسرو، پلاک ۱۲

صندوق پستی: ۱۴۶۳-۱۳۱۴۵ تلفکس: ۸۸۳۲۵۰۴۵

info@shora-rc.ir

www.shora-rc.ir